

İKLİM VE ÇEVRE

TÜRKİYE’NİN NABZI – OCAK 2026: İKLİM VE ÇEVRE ÖZEL BÖLÜMÜ

Küresel ölçekte iklim için harekete geçme talebi artık ‘niş’ değil: UNDP People’s Climate Vote 2024’e göre dünyada insanların **%80’i** hükümetlerin iklim krizine karşı daha güçlü adım atmasını istiyor. Türkiye’de de iklim ve çevre başlığı, artık “uzmanların tartıştığı” bir alan olmaktan çıkıp, gündelik hayatın sürekliliğiyle ilişkilenen bir risk gündemine dönüşüyor. Bu dönüşüm, kamuoyunun meseleyi hangi çerçeveden okuduğunu da değiştiriyor: İklim tartışması çoğu zaman soyut bir “küresel kriz” dilinden değil, su güvenliği, afet deneyimi, gıda ve enerji kırılganlığı gibi doğrudan yaşanan başlıklardan kuruluyor. Bu nedenle iklim gündemini anlamak, yalnızca genel endişe düzeyini ölçmekten ibaret değil; hangi risklerin “yakın ve gerçek” görüldüğünü, hangi çözüm biçimlerinin inandırıcı bulunduğunu ve toplumsal rızanın kırılganlaşmasıyla iklim eylemlerinin ya da eylemsizliklerinin siyasal sonuçlarını da birlikte okumayı gerektiriyor.

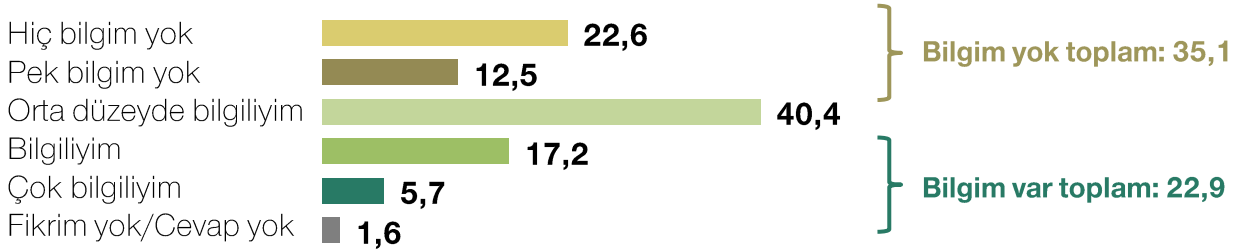
Bu raporda MetroPOLL olarak, Ocak 2026 ölçümümüzde iklim ve çevre başlığını farklı tarafların (kamu otoriteleri, yerel yönetimler, özel sektör ve bireyler) bu alandaki rolü, kapasitesi ve meşruiyeti açısından da ele aldık. Bulguları, bir yandan iklim riskinin toplumda nasıl somutlaştığını; diğer yandan çözüm beklentisinin hangi alanlarda yoğunlaştığını ve hangi başlıklarda toplumsal uzlaşa ya da ayrışma ürettiğini gösterecek şekilde yapılandırdık.

Rapor boyunca üç temel gerilim eksenini öne çıkıyor. İlki, çevre duyarlılığının güçlü olmasına rağmen, bu duyarlılığın hangi tür davranışlarda karşılık bulduğudur: kamuoyu katkısını çoğu zaman maliyet getirmeyen yöntemlerde şekillendiriyor; çevre dostu ama maliyetli çözümlere destek düşük oranda kalıyor. İkincisi, iklim riskinin artışına dair yaygın kabulle, merkezi ve yerel düzeyde çözüm kapasitesine yönelik değerlendirmeler arasındaki açıklıktır; bu açıklık, iklim politikasında iletişimden çok uygulama inandırıcılığını belirleyici kılar. Üçüncüsü ise kalkınma projeleri bağlamında toplumsal izin meselesidir: tartışma çoğu zaman ‘yatırım olsun mu olmasın mı’ ikiliğinden ziyade, nerede ve hangi güvence/denetim koşullarıyla yapılacağına kaymaktadır.

Bu çerçevede rapor, iklim algısını ‘konsensüs alanları’ ve ‘ayrışma alanları’ olarak da ayırıyor. Bazı başlıklarda geniş toplumsal uzlaşa, politika üretimi ve iş birlikleri için güvenli zemin oluştururken; enerji tercihleri veya hassas ekosistemlerde yatırım gibi konular daha yüksek ayrışma potansiyeli taşıyıp ve daha güçlü şeffaflık, denetim ve katılım mimarileri gerektiriyor. Bulguların tamamı, ana gövdede ‘öz ve uygulanabilir’ bir okumayla sunulmuş; detay kırımlar ve tüm sonuçlar ise raporun sonunda Ek/İndeks bölümüne taşınmıştır.

TÜRKİYE'DE İKLİM GÜNDEMİ

İklim değişikliği hakkında ne kadar bilgi sahibisiniz?

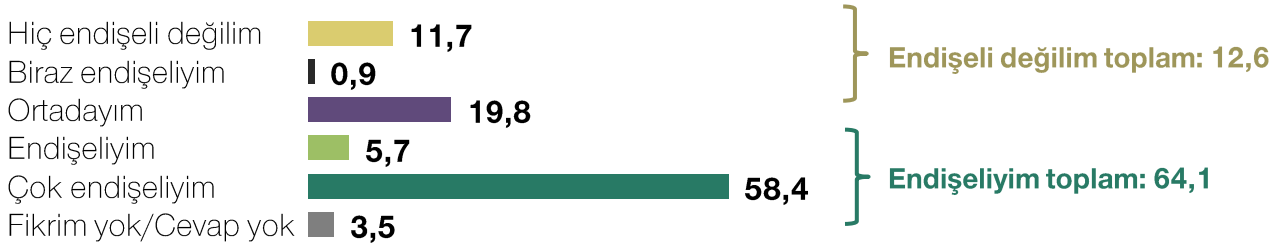

Türkiye'de iklim değişikliği artık 'teknik bir bilgi' konusundan çok, geniş kitleler için 'yaşanan bir risk' olarak algılanıyor. Kamuoyunun %64,1'i iklim değişikliği konusunda endişeli olduğunu belirtirken, kendini bilgili görenlerin oranı %22,9'da kalıyor; en büyük grup ise %40,4 ile "orta düzeyde bilgiliyim" diyenler. Bu tablo, iklim gündeminin toplumsal meşruiyetinin yüksek olduğunu; ancak tartışmanın teknik ayrıntılardan çok somut deneyim ve sezgiler üzerinden ilerlediğini gösteriyor.

Endişe dağılımının tonuna bakıldığında, 'hafif kaygı' neredeyse yok; kamuoyu daha çok 'yüksek endişe' ile 'orta endişe' arasında toplanıyor. Bu durum, politika yapıcılar açısından önemli bir işaret: İklim başlığında asıl ihtiyaç 'farkındalık artırmak' değil, güven veren ve uygulanabilir çözümleri görünür kılmak. Özellikle su yönetimi, afetlere hazırlık ve enerji verimliliği gibi gündelik hayatla doğrudan ilişkili alanlarda ölçülebilir ilerleme üretmek, toplumsal desteği kalıcılaştırmanın ana kanalı olarak görünüyor.

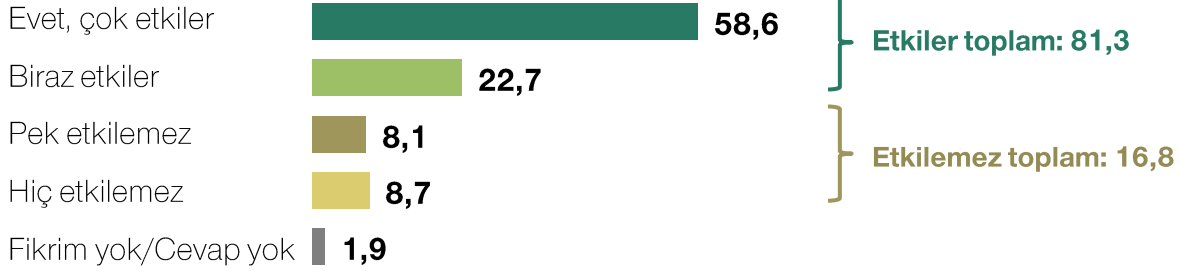
Özel sektör açısından ise bu bulgular, iklim iletişimi için güçlü bir zemin olduğunu; ancak 'yeşil iddiaların' mutlaka somut fayda ve kanıtla desteklenmesi gerektiğini gösteriyor. Bilgi düzeyinin ağırlıkla 'ortada' kümelenmesi, çevresel mesajların teknik dilden çok günlük faydaya (tasarruf, verimlilik, dayanıklılık) bağlandığında daha kolay karşılık bulacağını düşündürüyor. Aksi durumda, yüksek endişe düzeyi nedeniyle kamuoyunun beklentisi hızla 'kanıt' arayışına dönebiliyor; bu da iddialı ama ölçümsüz sürdürülebilirlik söylemlerini daha kırılgan hale getiriyor.

İklim değişikliği konusunda ne düzeyde endişelisiniz?

TUTUM-DAVRANIŞ AÇIĞI

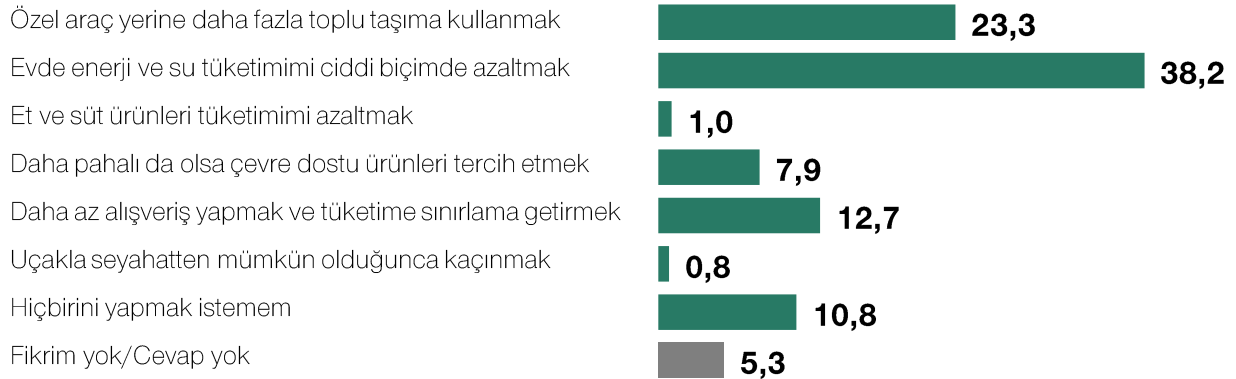
Alışveriş yaparken bir şirketin çevreye duyarlı olması (örneğin çevreyi daha az kirletmesi, yeşil uygulamaları olması) sizin ürün veya marka tercihinizi etkiler mi?

Bu bulgular, iklim ve çevre duyarlılığının Türkiye’de artık 'niş' bir hassasiyet olmadığını; marka tercihinde itibar ve güven kriteri gibi çalıştığını gösteriyor. Katılımcıların %81,3’ü alışverişte bir şirketin çevreye duyarlı olmasının ürün/marka tercihinin etkilediğini söylüyor. Bu, firmalar açısından sürdürülebilirlik iddiasının 'güzel bir ek' değil, markanın temel vaadine (kalite, güvenilirlik, sorumluluk) eklenen bir rekabet hijyeni haline geldiği anlamına geliyor.

Ancak bulgular, bu duyarlılığın pratik karşılığının nerede açılıp nerede kapandığını da net biçimde anlatıyor. “İklim kriziyle mücadeleye katkı için” en çok gönüllü olunan davranışlar, ağırlıkla maliyet düşüren ya da gündelik rutine kolay entegre olan adımlar: evde enerji ve su tüketimini azaltma %38,2, özel araç yerine toplu taşımaya yönelme %23,3. Buna karşılık, tüketim kalıplarını daha zorlayan alanlarda istek belirgin biçimde düşüyor: “daha pahalı da olsa çevre dostu ürünleri tercih etmek” %7,9’da kalırken, et ve süt ürünleri tüketimini azaltma %1,0 gibi çok düşük bir seviyede. Elbette bu tercihlerin mevcut geçim şartlarının sonucu olup olmadığı ya da zaman içinde buraya evrilip evrilmediği de incelenmeye değer bir konu olarak önümüze çıkıyor.

Alışveriş yaparken iklim kriziyle mücadeleye katkı sağlamak için aşağıdakilerden hangisini yapmaya daha çok gönüllüsünüz?

TUTUM-DAVRANIŞ AÇIĞI

Bu tabloyu “tutum–davranış açığı” olarak okumak mümkün; ama asıl mesaj şu: Kamuoyu, iklim katkısını “fedakârlık” olarak değil, daha çok tasarruf ve verimlilik üzerinden tanımlıyor. Bu da hem firmalara hem de politika yapıcılara iki doğrudan yön veriyor.

Firmalar için: Sürdürülebilirlik vaadi 'premiuma' yaslandığında karşılık sınırlı; en güçlü hat, çevresel faydayı maliyet/fayda ile birleştiren ürün ve hizmetler (daha az su/enerjiyle aynı performans, toplam sahip olma maliyeti, dayanıklılık) ve bunu ölçülebilir kanıtlarla desteklemek.

Politika yapıcılar için: davranış değişimi 'farkındalıktan' çok altyapı ve teşvik mimarisi ile hızlanır; hanelerin zaten gönüllü olduğu verimlilik eksenini büyütmek (standartlar, etiketleme, teşvikler) ve toplu taşıma gibi seçenekleri erişilebilir kılmak, bu açığı kapatmanın en düşük dirençli yolu olur.

Bu genel çerçevenin üzerine, endişe düzeyine göre eylem tercihlerine baktığımızda önemli bir ayrıntı daha ortaya çıkıyor: Endişe arttıkça “hiçbirini yapmak istemem” tavrı zayıflıyor; endişesizlerde %18,2 olan bu oran endişelilerde %9,3'e düşüyor. Yani mesele, kamuoyunun bütünüyle pasif kalması değil; daha çok, hangi tür katkının “makul” görüldüğü. Endişe yükseldiğinde bile tercih, maliyeti yükselten ya da yaşam tarzını sert biçimde dönüştüren adımlara kaymıyor; aksine verimlilik hattı güçleniyor. Nitekim evde enerji ve su tüketimini azaltma seçeneği endişe yükseldikçe artıyor (%33,1 → %39,6).

Bu desen, raporun politika ve piyasa okuması açısından kritik: Endişe, tek başına 'premium ödemeye' ya da 'tüketimi kısımaya' otomatik bir geçiş üretmiyor. “Daha pahalı da olsa çevre dostu ürün” tercihi endişelilerde %7,0 ile sınırlı kalırken, en yüksek değer “ortadayım” grubunda (%9,9) görülüyor; benzer şekilde tüketimi sınırlama eğilimi de orta grupta (%14,0) ve endişelilerde %12,7 daha yüksek.

Bu da 'ikna edilebilir ana akımın', yüksek endişelilerden çok, orta endişe düzeyindeki kitlenin içinde konumlandığını düşündürüyor: bu grupta fiyat eşliği tamamen kapanmamış, ancak motivasyon da zayıf değil. Buna karşılık et/süt tüketimini azaltma ve uçakla seyahatten kaçınma gibi yaşam tarzı müdahaleleri ise tüm gruplarda düşük kaldığı için, kısa vadede geniş ölçekli politika ve ürün stratejilerinin ana omurgasını oluşturmakta zorlanacaktır.

Alışveriş yaparken iklim kriziyle mücadeleye katkı sağlamak için aşağıdakilerden hangisini yapmaya daha çok gönüllüsünüz?

	Özel araç yerine daha fazla toplu taşıma kullanmak	Evde enerji ve su tüketimini ciddi biçimde azaltmak	Et ve süt ürünleri tüketimini azaltmak	Daha pahalı da olsa çevre dostu ürünleri tercih etmek	Daha az alışveriş yapmak ve tüketimi sınırlama getirmek	Uçakla seyahatten mümkün olduğunca kaçınmak	Hiçbirini yapmak istemem	Fikrim yok/ Cevap yok	Top.
Endişesizler	24,0	33,1	2,6	7,8	11,0		18,2	3,2	100
Ortadayım	19,8	37,6	0,4	9,9	14,0	2,5	12,4	3,3	100
Endişeliler	23,8	39,6	1,0	7,0	12,7	0,6	9,3	5,9	100
Cevap vermeyenler	31,8	34,1		13,6	9,1		2,3	9,1	100
ORTALAMA	23,3	38,2	1,0	7,9	12,7	0,8	10,8	5,3	100

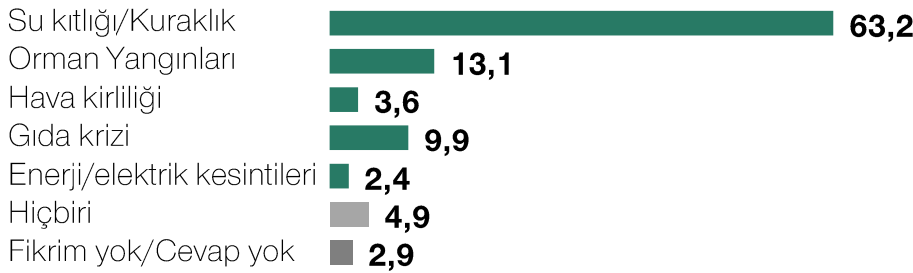
TÜRKİYE İKLİMİ SU/KURAKLIK ÜZERİNDEN OKUYOR

İklim konusundaki endişelerinin nedenleri incelendiğinde, iklim tartışmasının Türkiye’de soyut bir “iklim krizi” çerçevesinden çok, giderek su güvenliği üzerinden kurulduğu görülüyor. Kamuoyunun en büyük endişesi açık ara su kıtlığı/kuraklık: “Sizi en çok ne endişelendiriyor?” sorusunda su kıtlığı/kuraklık %63,2 ile birinci sırada; orman yangınları (%13,1) ve gıda krizi (%9,9) gibi başlıklar bunun belirgin biçimde gerisinde kalıyor. Bu algının güçlenmesinde, son dönemde özellikle büyük şehirlerde yaşanan su kesintileri ve su arzına ilişkin gündelik deneyimlerin de etkisi olmuş olabilir; risk, kamuoyunda “uzak bir gelecek” değil, doğrudan bugünün hayatına temas eden bir kırılganlık olarak hissediliyor.

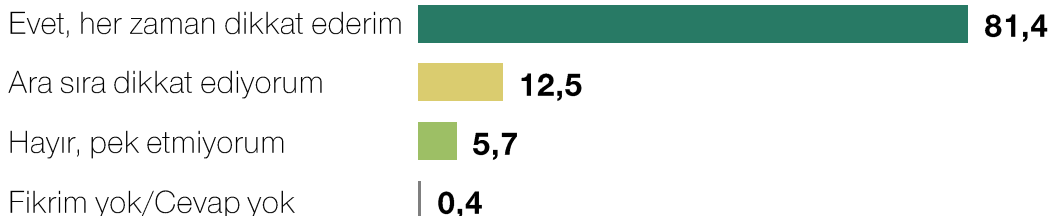
İkinci bulgu bu çerçeveyi tamamlıyor: su tasarrufu, haneler düzeyinde büyük ölçüde “norm” haline gelmiş görünüyor. Katılımcıların %81,4’ü günlük yaşamında su tasarrufuna “her zaman” dikkat ettiğini belirtiyor. Bu yüksek oran, yalnızca güncel risk algısıyla değil; Türkiye’de geçmişten gelen “işe yaramayınca kapat” gibi gündelik öğretilerin suyu bir “tasarruf alanı” olarak kodlamasıyla ilişkili olabilir. Dolayısıyla su meselesi, iklim başlığının içinde en hızlı toplumsallaşan ve en kolay ortaklaşılacak alanlardan biri haline geliyor.

Bu tablo, politika yapıcılar açısından iklim gündemini büyütmenin en düşük dirençli yolunun “iklim” söyleminden çok su yönetimi üzerinden somut, ölçülebilir ve görünür ilerleme üretmek olduğunu düşündürüyor. Firmalar açısından ise en inandırıcı sürdürülebilirlik hattı, çevresel faydayı doğrudan hane faydasına bağlayan “su” odaklı tekliflerde ortaya çıkıyor: su/enerji verimliliği sağlayan ürün ve hizmetler, su ayak izini azaltan uygulamalar ve kesinti riskine karşı dayanıklılık çözümleri, bu dönemde hem itibar hem de değer önerisi açısından en güçlü zeminlerden birini oluşturuyor.

Aşağıdakilerden hangisi sizi en çok endişelendiriyor?

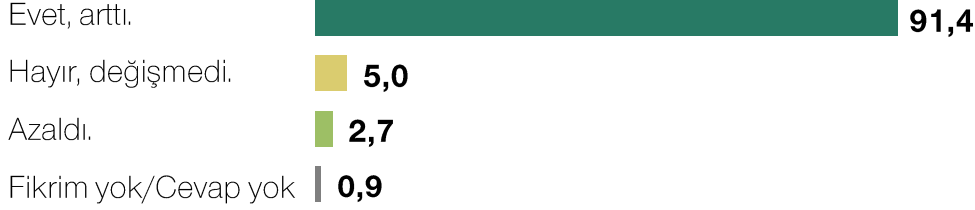

Günlük hayatınızda su tasarrufu yapmaya özen gösteriyor musunuz (örneğin muslukları gereksiz açmamak, kısa duş almak gibi)?

RISK-KAPASİTE AÇIĞI

Son birkaç yılda Türkiye’de orman yangınları, seller ve aşırı kuraklık gibi doğal afetlerin sıklığının arttığını düşünüyor musunuz?

Türkiye’de iklim riskinin arttığına dair kamuoyunda güçlü bir uzlaşısı oluşmuş durumda. Katılımcıların %91,4’ü son yıllarda orman yangınları, seller ve aşırı kuraklık gibi doğal afetlerin sıklığının arttığını düşünüyor. Bu düzeyde bir konsensüs, iklim krizinin varlığına ilişkin tartışmanın büyük ölçüde geride kaldığını; gündemin artık “risk var mı?” sorusundan çok “bu risk nasıl yönetilecek?” sorusuna kaydığını gösteriyor.

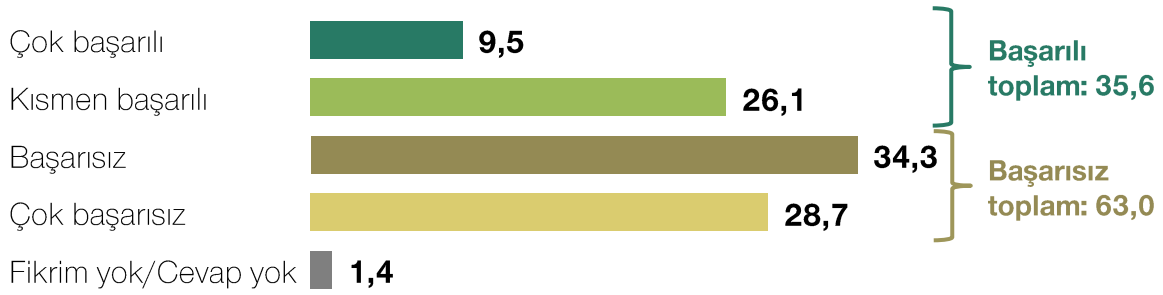
Bununla birlikte, risk algısındaki bu yükseklığe eşlik eden bir “çözüm kapasitesi” algısı görünmüyor. Hükümetin çevre sorunları ve iklim kriziyle mücadelede performansını başarısız/çok başarısız bulanların oranı toplamda %63,0. Benzer bir zayıflık yerel düzeyde de dikkat çekiyor: Belediyelerin performansını başarısız/çok başarısız olarak değerlendirenler %56,6 iken, başarılı değerlendirenlerin toplamı %41,1’de kalıyor. Bu tablo, iklim riskinin kabulü ile kurumların bu riski yönetebileceğine dair inanç arasında belirgin bir risk–kapasite açığı bulunduğuna işaret ediyor.

Politika yapıcılar açısından bu bulgu, iklim alanında toplumsal desteğin “riskin gerçekliği” düzeyinde zaten mevcut olduğunu; asıl ihtiyacın uygulama inandırıcılığını artırmak olduğunu gösteriyor. Dolayısıyla politika tasarımında kritik olan, yeni hedefler açıklamaktan çok, sahada görünen ve kısa vadede sonuç üreten uygulamaların (örneğin su yönetimi, kayıp-kaçak azaltımı, afetlere hazırlık, enerji verimliliği) ölçeklenmesi ve bu adımların ölçülebilir çıktı üzerinden izlenebilir kılınmasıdır. Merkezi ve yerel performans algısının eş zamanlı olarak zayıf olması, “iletişim” temelli bir yaklaşımın tek başına yeterli olmayacağını; güveni yeniden inşa edecek somut hizmet performansının belirleyici olacağını düşündürüyor.

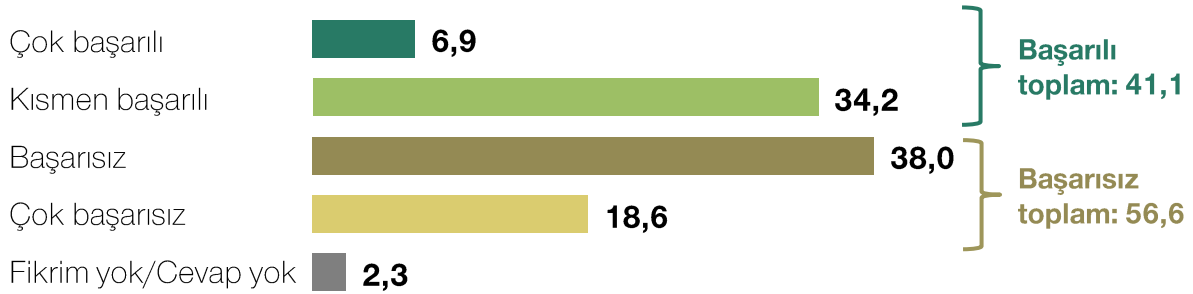
Özel sektör açısından ise bu açığın yarattığı bağlam, sürdürülebilirlik söyleminin tek başına itibar üretmekte zorlanacağını gösteriyor. Kurumların çözüm kapasitesine güvenin sınırlı olduğu bir ortamda, şirketlerin iklim alanındaki rolü en fazla, günlük hayatla temas eden somut çözümler ve ölçülebilir etki üzerinden meşruiyet kazanabilir. Bu nedenle firmalar için en güçlü hat, ‘yeşil iddiadan’ çok, risk yönetimine katkı sunan hizmet ve ürünler (verimlilik, dayanıklılık, kesinti/afet hazırlığı, su yönetimi) ve bunların şeffaf biçimde raporlanması olacaktır.

RİSK-KAPASİTE AÇIĞI

Türkiye’de hükümetin çevre sorunları ve iklim kriziyle mücadele performansını nasıl değerlendirirsiniz?

Türkiye’de belediyelerin çevre sorunları ve iklim kriziyle mücadele performansını nasıl değerlendirirsiniz?

TOPLUMSAL İZİN: KALKINMA PROJELERİNDE KOŞULLU MEŞRUIYET

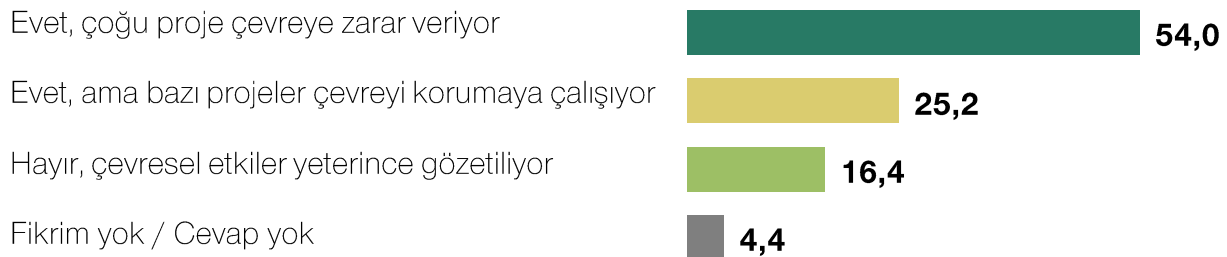
Kamuoyunda kalkınma projelerine ilişkin temel duygu “yatırıma kategorik karşıtlık” değil; çevresel güvenceye dair koşullu bir meşruiyet. Katılımcıların %54’ü Türkiye’deki kalkınma projelerinin “çoğunun çevreye zarar verdiğini” düşünüyor; buna karşı %16,4 “çevresel etkilerin yeterince gözetildiğini” söylüyor. Bu fark, tartışmanın merkezine çevresel etkiyi koyan bir ‘güven açığına’ işaret ediyor: toplumun önemli bir kısmı, projelerin çevre boyutunda yeterli denetime ve korumaya sahip olmadığı kanaatinde.

Bununla birlikte, kamuoyunun normatif beklentisi “kalkınma her koşulda dursun” şeklinde değil; daha çok koşullu kabul etrafında şekilleniyor. “Zarar en aza indirilmeli, çevre gözetimi öncelikli olmalı” diyenlerin oranı %60,3 ile açık ara baskın. Buna ek olarak %26,5 daha sert bir çizgide durarak “çevreye hiç zarar vermemeli, gerekirse proje yapılmamalı” görüşünü benimsiyor. Buna karşın “ekonomik fayda daha önemli, çevre gözetimi ikincil kalabilir” diyenler yalnızca %3,6 düzeyinde.

Bu dağılım, toplumsal beklentinin ağırlıkla “önce çevresel güvence” ilkesinde birleştiğini; ekonomik gerekçelerin tek başına meşruiyet üretmekte zorlandığını gösteriyor.

Politika yapıcılar açısından bu bulgu, kalkınma projelerinde toplumsal desteğin ana belirleyenin “yatırımın büyüklüğü” ya da “ekonomik katkı” söylemi değil; çevresel zararı sınırlayan kuralların inandırıcılığı olduğunu düşündürüyor. Dolayısıyla stratejik ihtiyaç, projelerin çevresel zararını azaltmaya dönük standartların ve denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi kadar, bu süreçlerin şeffaf ve izlenebilir hale getirilmesidir. Toplumsal izin, teknik raporların varlığından çok, kamuoyunun “gözetim gerçekten işliyor mu?” sorusuna ikna edici biçimde yanıt verebilmekle kazanılacaktır.

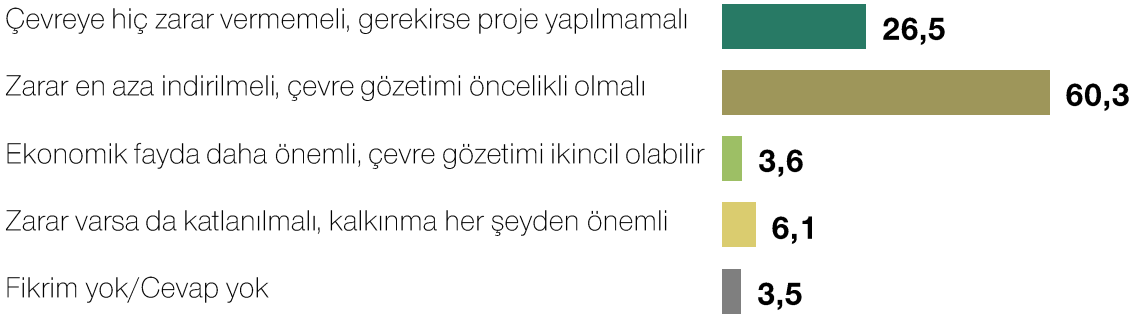
Türkiye’deki kalkınma projelerinin çevreye/doğaya zarar verdiğini düşünüyor musunuz?

TOPLUMSAL İZİN: KALKINMA PROJELERİNDE KIRILGAN MEŞRUIYET

Özel sektör açısından ise tablo, yatırım ortamında 'toplumsal izinin' giderek daha kritik bir risk değişkeni haline geldiğini gösteriyor. Kamuoyunun çoğunluğu projeleri çevreye zarar veren bir çerçevede görüyor; bu nedenle sürdürülebilirlik söylemi tek başına yeterli olmayabilir. Şirketler için meşruiyet, ancak **ölçülebilir etki**, bağımsız doğrulama ve yerel paydaşlarla kurulan güven ilişkisi üzerinden güçlenebilir. Özellikle “zarar en aza indirilmeli” çizgisinde konumlanan geniş kitle, doğru güvence ve şeffaflıkla ikna edilebilir bir alan sunuyor; bu da projelerin tasarımında çevresel zararın azaltılmasının, iletişimden önce gelen bir “lisans” unsuru olarak ele alınmasını gerektiriyor.

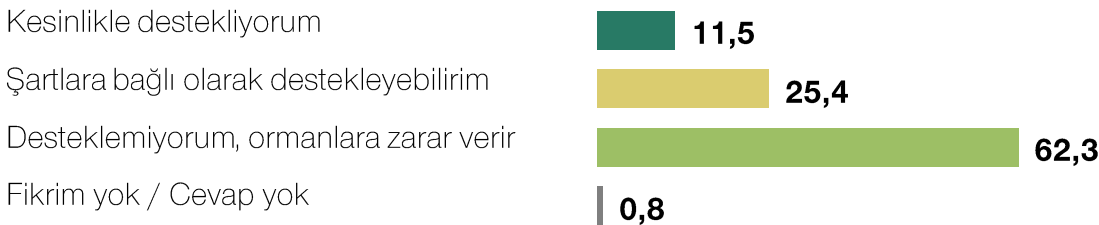
Kalkınma projelerinin çevreye zararı sizce hangi oranda gözetilmelidir?

Bu kırılğan meşruiyet zemini, “hassas alan” senaryosu üzerinden test edildiğinde daha da görünür hale geliyor. Ormanlık alanlarda yeni madenlerin açılmasına toplumun yaklaşımı belirgin biçimde olumsuz: Katılımcıların **%62,3’ü** bu fikri “ormanlara zarar verir” gerekçesiyle desteklemediğini söylerken, **%11,5** kesin destek veriyor; **%25,4** ise ancak belirli şartlar altında destekleyebileceğini ifade ediyor.

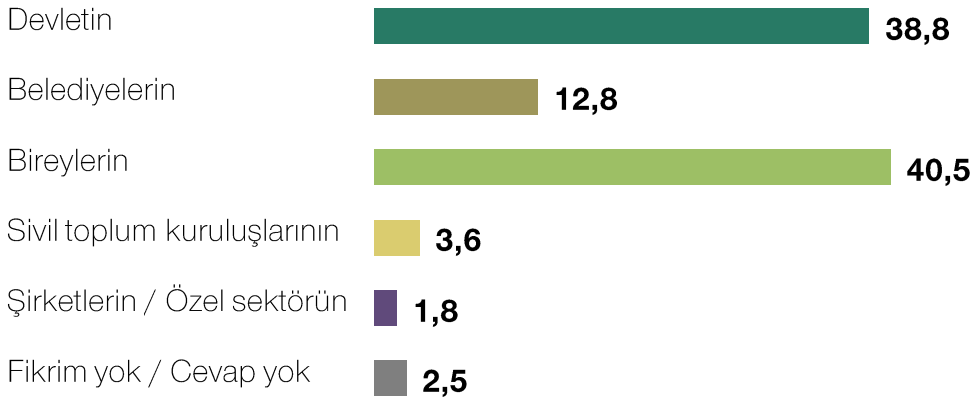
Bu dağılım, toplumsal izin tartışmasının “yatırım var mı yok mu?” ikiliğinden çok, nerede ve hangi koşullarda yapılacağına dair **koşulluluk** üzerinden şekillendiğini doğruluyor.

Ormanlık alanlarda yeni madenler açılmasını destekliyor musunuz?

ROL MEŞRUIYETİ: 'ÇEVRE KİMİN GÖREVİ?'

Çevreyi korumak öncelikli olarak kimin görevidir?

Çevreyi koruma sorumluluğunun "kime ait" görüldüğü, iklim gündeminde meşruiyetin nereden üretileceğini gösteren kritik bir eşik. Bu araştırmada sorumluluk öncelikle iki aktörde toplanıyor: bireyler (%40,5) ve devlet (%38,8). Belediyeler daha geride (%12,8) kalırken, sivil toplumun payı sınırlı (%3,6) ve özel sektör neredeyse görünmüyor (%1,8).

Bu dağılım, kamuoyunun çevreyi "kurumsal bir inisiyatif alanı"ndan çok, bir yandan kamunun düzenleyici rolü, diğer yandan da bireysel pratikler üzerinden okuduğunu düşündürüyor.

Bu tablo, şirketler açısından net bir "rol meşruiyeti" problemine işaret ediyor: Kamuoyu özel sektörü çevreyi korumanın doğal taşıyıcısı olarak konumlandırmıyor. Dolayısıyla tek başına "biz sürdürülebiliriz" iddiası, itibar üretmekten çok sorgulama doğurabilir. Daha inandırıcı hat; bireylerin zaten üstlendiği alanları kolaylaştıran (su/enerji verimliliği, israfı azaltan ürün/hizmetler) çözümler sunmak ve bunu kamu/yerel yönetimlerle birlikte görünür, ölçülebilir çıktılarla yapmak. Özetle, özel sektörün kamudaki kapasite açığını "söylemle" değil, çözüm ortaklığı ve kanıt ile tamamlaması gerekiyor.

ROL MEŞRUIYETİ: 'ÇEVRE KİMİN GÖREVİ?'

Politika yapıcılar açısından ise sorumluluğun devlet ve birey arasında bölünmesi iki mesaj veriyor. Birincisi, "bireysel çaba" çağrıları toplumsal zemine sahip; ancak bunun etkisi, bireyi yalnız bırakan kampanyalarla değil, bireyin davranışını mümkün kılan standartlar, teşvikler, altyapı ve denetimle büyütülebilir. İkincisi, siyasal ve demografik farklılıklar iletişim çerçevesini etkiliyor: Örneğin CHP seçmeninde sorumluluğun daha çok devlete atfedildiği görülürken (devlet %50,8), AK Parti ve MHP seçmeninde birey vurgusu daha yüksek (AK Parti'de birey %44,3, MHP'de %53,6). Yaş gruplarında da benzer bir ayrışma var: 18-34 yaşta sorumluluk daha çok bireylerdeyken (%49,4), 55+ grupta devlete (%46,6) ve belediyelere (%16,7) atfı artıyor. Bu da, aynı politika paketinin farklı kitlelere "devletin kapasitesi" veya "bireyin güçlendirilmesi" diliyle anlatıldığında daha yüksek karşılık bulacağını gösteriyor.

Çevreyi korumak öncelikli olarak kimin görevidir?

14 Mayıs 2023 Milletvekili seçiminde oy verilen partiye göre dağılım -%

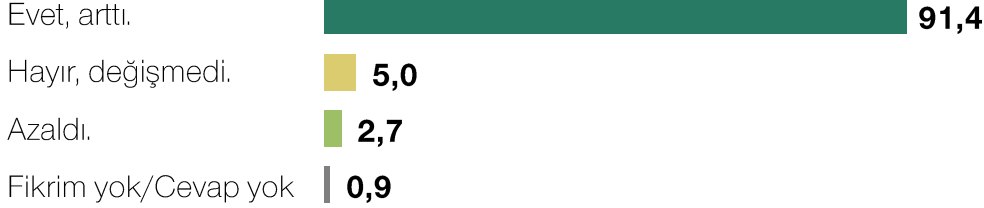
	Devletin	Belediyelerin	Bireylerin	Sivil toplum kuruluşlarının	Şirketlerin / Özel sektörün	Fikrim yok/ Cevap yok	Top.
AK Parti	29,0	18,6	44,3	3,7	2,4	2,0	100
CHP	50,8	9,1	31,5	4,2	1,3	3,1	100
MHP	29,7	9,5	53,6	6,0		1,2	100
İYİ Parti	46,4	16,3	33,4		2,4	1,5	100
DEM Parti	52,6	8,1	37,2	1,4		0,7	100
Diğer parti	48,5	4,0	38,8	4,0	1,9	2,8	100
ORTALAMA	38,8	12,8	40,5	3,6	1,8	2,5	100

Yaşa göre dağılım -%

	Devletin	Belediyelerin	Bireylerin	Sivil toplum kuruluşlarının	Şirketlerin / Özel sektörün	Fikrim yok/ Cevap yok	Top.
18-34 yaş	32,5	11,5	49,4	2,6	2,3	1,7	100
35-54 yaş	38,3	11,0	42,6	4,6	0,8	2,7	100
55 yaş ve üzeri	46,6	16,7	27,7	3,4	2,5	3,1	100
ORTALAMA	38,8	12,8	40,5	3,6	1,8	2,5	100

KONSENSUS MU? AYRIŞMA MI?

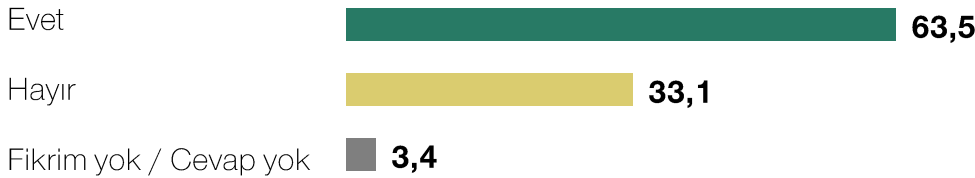
Son birkaç yılda Türkiye’de orman yangınları, seller ve aşırı kuraklık gibi doğal afetlerin sıklığının arttığını düşünüyor musunuz?

İklim ve çevre gündeminde Türkiye’de aynı anda iki farklı dinamik çalışıyor: bazı başlıklarda güçlü bir konsensüs oluşurken, bazı alanlar hızla siyasal ayrışmaya açık hale geliyor. Doğal afetlerin sıklığının arttığına dair algı bunun en net örneği: toplumun %91,4’ü son yıllarda afetlerin arttığını düşünüyor. Bu düzeyde bir uzlaş, iklim riskinin “gerçekliği” konusunda tartışmanın geride kaldığını; karar vericiler için alanın artık riskin varlığını kanıtlama değil, çözüm üretme ve kapasite gösterme alanı olduğunu işaret ediyor. Bu tür konsensüs başlıkları, hem politika tasarımında hem de kurumsal iletişimde “güvenli zemin” sunar: geniş kabul, hızlı politika üretimi ve ortak dil kurma imkânı yaratır.

Buna karşılık, enerji dönüşümünün araçları söz konusu olduğunda tablo değişiyor. Nükleer enerji santrallerine destek toplamda %63,5 ile çoğunlukta olsa da, bu çoğunluk homojen değil; siyasal tercihlere göre belirgin biçimde ayrışıyor. AK Parti seçmeninde destek %79,5’e çıkarken, CHP’de %47,4, DEM Parti’de %39,2 düzeyinde; karşılık özellikle DEM Parti’de %57,9’a yükseliyor. Bu fark, enerji politikalarının teknik rasyonelle değil, aynı zamanda kimlik, güven ve risk algısı gibi siyasal filtrelerle değerlendirildiğini gösteriyor. Dolayısıyla nükleer gibi başlıklarda “çoğunluk var” tespiti tek başına yeterli değil; karar süreçlerinin toplumsal ve siyasal dayanıklılığı, bu ayrışmayı yöneten bir çerçeveye bağlı.

Türkiye’nin nükleer enerji santrallerinin olmasını destekliyor musunuz?

14 Mayıs 2023 Milletvekili seçiminde oy verilen partiye göre dağılım -%

	Evet	Hayır	Fikrim yok/ Cevap yok	Top.
AK Parti	79,5	16,8	3,7	100
CHP	47,4	50,1	2,5	100
MHP	64,8	30,2	5,0	100
İYİ Parti	56,9	36,3	6,8	100
DEM Parti	39,2	57,9	2,9	100
Diğer parti	63,7	32,6	3,7	100
ORTALAMA	63,5	33,1	3,4	100

Sonuç

Ocak 2026 bulguları, iklim ve çevre gündeminin Türkiye’de “ikna edilmesi gereken” bir başlık olmaktan çıktığını; toplumun riskin varlığını büyük ölçüde kabul ettiğini, ancak çözümün **nasıl ve kim tarafından** üretileceğine dair beklentinin belirleyici hale geldiğini gösteriyor. Bir yandan yüksek kaygı ve afet algısı güçlü bir ortak zemin yaratırken, diğer yandan bu zemin otomatik olarak maliyetli fedakârlıklara ya da tartışmalı politika araçlarına (ör. enerji tercihleri, hassas alanlarda yatırımlar) koşulsuz destek üretmiyor. Bu nedenle iklim alanında meşruiyet, söylemden çok **uygulama kapasitesi, şeffaflık ve ölçülebilir sonuçlar** üzerinden inşa edilecek bir eşığe gelmiş durumda.

Bu çerçevede, **politika yapıcılar** için en kritik ihtiyaç “yüksek risk algısını” yönetilebilir ve güven üreten bir politika hattına çevirmek; özellikle su yönetimi, verimlilik ve afetlere hazırlık gibi gündelik hayatla doğrudan temas eden alanlarda görünür ilerleme üretmektir. **Özel sektör içinde** sürdürülebilirlik, artık yalnızca bir iletişim teması değil; itibar ve güven kriteri olarak çalışıyor. Ancak kamuoyunun özel sektöre atfettiği rolün sınırlı olması, şirketlerin meşruiyetini iddia üzerinden değil; **somut çözüm, bağımsız doğrulama ve paydaşlarla ortak uygulama** üzerinden güçlendirmesini zorunlu kılıyor.